List 37. **NOVICE** Tečaj XXXI.

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 10. septembra 1873.

Obseg: Še enkrat o trti, po toči poškodovani. — Vodiški kraj in pa Kranjsko predivstvo. — Čebelarstvo letošnje. — Naznanovalnica o zadevah novih volitev. — Kedar davek plačuješ, glej, komu ga plačaš. — Slovensko slovstvo. — Prislovice, reki in običaji iz Istre. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Še enkrat o trti, po toči poškodovani.

Spisal A. Ogulin.

Kako jaz ravnam svoje vinograde, da bi po toči hudo poškodovani zopet rodovitni postali, to sem v 35. številki „Novic“ razglasil.

Jaz sem v tem popisu samo na svoje in na take vinograde se oziral, kateri so z mojimi enako poškodovani bili ter nikdar nisem mislil, naj moje ravnanje bode kopito za obdelovanje vseh vinogradov, močno ali malo poškodovanih. Vendar to pa je gotovo, da vsaktero obdelovanje mora umno biti, ako koristen vspeh hoče imeti. To pa poglavitno mora obstati v tem, da rast pokaženih trt obudimo, pa mezgo tako ravnamo, da zdrave, krepke in rodovitne mladike izredimo; zato moramo paziti, da se trtno življenje preveč ne razdrobi. Vsak vinorejec mi bode rad verjel, da se mora škodljiva potrata in zapravljanje soka imenovati to, ako pripuščamo, da poškodovana trta kar naravnost iz vsacega spijočega očesa odganja, — to pa se vselej zgodí, kedar gospodarju za trto nič mar ni. Ker vsaka trta le svojo mero mezge ima, zato je gotovo, da od te mere eni mladiki tem manj v prid dohaja, čem več mladik je.

Iz te resnice izvira neovržljivo poglavitno vodilo, da na po toči poškodovanih trtah le toliko mladik rediti smemo, kolikor jih za prihodnjo odrejo neogibljivo potrebujemo. Iz tega pa tudi izvira to, da pri manj ranjenih trtah več, in ako bi treba bilo, tudi tri mladike, gojiti znamo, ker je trta tudi v stanu toliko jih izrediti, ako ni na skorji premočno ranjena.

Neogibljivo potrebno je pa, da se pri ranjenih trtah vse mladike na sparonih iztrebijo, ali tudi sparoni odrežejo, ker na njih nobenega grozda ni, in so zato popolnoma nepotrebne.

Vsaki izmed nas dobro vé, da se točnato mlado trtje rado lomi in da za grobanje ni koristno, tedaj vsak lahko razume, da je popolnoma neprimerno, pri trtah več mladik rediti, kakor jih bomo za prihodnji odgoj potrebovali.

Sploh je treba pri obdelovanji po toči pokvarjenih trt ne za njih pomnoženje, ampak samo za ohranjenje, okrepčavo in zdravje skrbeti.

Najboljše in poglavitno zdravilo pokvarjenim trtam pa je dobra, redilna prst; le v taki prsti moremo trte pomladiti in mladilno moč pospešiti.

(Konec prihodnjič.)

Vodiški kraj in pa Kranjsko predivstvo.

Šmarnagora, Smeledniški hrib in Rašica okrožijo Vodiški kraj, ki je poldrugo uro na široko in 4 ure na dolgo hodá prostoren. Tukajšnja zemlja je puhlična ilovica, polna vodíc in malih potočičev, ki se vtekajo v potok Gameljšico, da namakva vso planjavo med Mengišem, Zapogami in Repnjami, skozi Skaručino in troje Gamelnje noter do Save.

V tej Vodiški okolici sejejo kmetje lanú na leto okoli 1500 mernikov, in že od nekdaj daje predivo našim Gorenskim pridnim gospodinjam kratkočasno delo in zlat dobiček. „Koliko centov pa imaš prediva?“ — „koliko štren, mati, ste že napredli?“ — je tukaj navadno vprašanje. — Nekteri kmet seje po 6 do 10 mernikov lanénega semena. Sejejo pa tukaj ozimec, pomladanski in pozni lan, in pa konoplje. Letos je tudi okoli 60 mernikov Ruskega (Rigajskega) lanú rastlo, 36 do 40 palcev visoko.

Naše Vodiške žene imajo posebno veselje in urnost pri obdelovanji lanú in gospodarji napravljajo zdaj godilnice in nove sušilnice.

Kraj in zemlja sta jako ugodna; delavcev in blaga je tukaj na izbiro in dovolj pripravljenega, da se obdeluje in izdeluje lan po novejših umetnih skušnjah. Srečna je toraj bila misel, da si je naša kmetijska družba odbrala naš kraj za izgledno šolo predivstva, iz ktere se more domačemu našemu predivstvu odpreti pot napredka in večega dobička.

Od kmetijske družbe poslani g. Andrej Piskar je zdaj naš učitelj. On je gruntni posestnik v Motniku, ki se je v Šenberški učilnici na Moravskem dobro izuril v predivoznanstvu, o čemur nas zdaj djansko podučuje.

Mnogo centov smo pridelali lepega prediva, katerega bi radi spravili v dober denar. Kje je kupec? — je zdaj vprašanje. *)

Znano je, da je nekdaj naša dežela toliko lanú in konopelj pridelovala, da si ni le oskrbela za domačijo potrebnega platna, marveč da se je velik del njenega pridelka tudi izvaževal v druge dežele.

Kranjsko platno je slovelo nekdaj v trgovini, posebno na Laškem; — in Ločani so bogateli pri platnariji. Še gré ta kupčija po malem; al železnice so začele vvaževati v naše dežele mnogo tujega blaga, katero v veliki množini s pomočjo mašin izdelano pride ce-

*) Gotovo bode g. Piskár tudi o tem govoril v svojih praktičnih spisih, katerih nadaljevanje smo danes zato morali opustiti, da smo pričujoči članek mogli natisniti dati. Vred.

nejše, kakor naše domače, ki se ga pridela le po malem z rokami; tudi smo zaostali še pri starem hodniku, tanše, modi vstrežljivo pražneno platno pa dobi poprej gledalca in tudi kupca že na kmetih; in obleka iz bombaža zeló zakriva platno domače.

Treba je skrbeti za lahek prodaj!

Temu bi se pripomoglo s tem, da bi se kmetje le s pridelovanjem kar le mogoče žlahnega stebla ukvarjali, lan o pravem času poruvali, ga posušili, glavic oprostili, in tako pripravljena stebla v izdelalnice (fabrike) prodali, ki naj bi se na delnice (akcije) osnovale, ali pa po posamnih premožnih lastnikih. Izdelalnice še le bi stebla godile in popolnoma izdelale. Dobiček je kmetovalcu kakor tudi izdelalnicam gotov.

Recimo, da se pridela na oralu do 25 centov suhih stebel lanú, in ta bi se v izdelalnico po 2 gold. in pol prodal; to znese 62 in pol gold. Dalje se sme še kakih 5 vaganov semena po 6 gold. v račun vzeti; to zopet 30 gold. znese: toraj znaša celi nečisti dohodek 92 in pol gold. od enega orala.

Izdelalnici bi znal cent dovršenega prediva kakih 16 gold. stati.

Predilnice na Moravskem plačujejo lepo in dobro predivo po 20 do 40 gold. cent in še više.

Račun kaže, da naše Kranjsko predivo in platno lahko pridobí deželi na tisoče zlatega denarja in dobrega kruha.

Ustanovimo toraj predivne delalnice! — V naših Gameljnah imamo že 14 mlinov, in eden ali drugi teh mlinarjev bi rad premenil svoj kamen v mašino, ki bi Vodiški lan izdelovala in slovensko platno predla.

Za Vodiški sedanji laneni pridelek bi bila dva predilna stola po 140 vretenov, toraj 280 vretenov zadostna.

Šmartno pri Šmarnigori. J. Žanov.

Čebelarstvo letošnje.

V pondeljek po Šmarnem, letos 15. dne tega meseca, imamo čebelarji Kranjski svojo „borzo“ v Ljubljani. Kakor v Trstu in druzih imenitnih trgovskih mestih se zbirajo prodajalci in kupci, tako je „pred mostom“ v Ljubljani tudi kraj, kjer se čebelarji snidejo in po poročilih o čebelskem stanu strdi ali medú ceno postavijo. Po tej ceni se ravnajo naši medarji, ki iz ulov izrežejo satovje in izcejeni med in skuhani vosek v kupčijo dalje pošiljajo.

Lanske dobre čebele so bile funt po 21 krajc.; letošnje srednje in slabeje bodo po 25 krajc.; čem teže so čebele, tem manj je voska.

Vroči dnevi pri suhi ajdi so razdražili čebele, ki se že od 25. avgusta sem koljejo in ropajo.

J. Ž.

Podučne stvari.

Naznanovalnica o zadevah novih volitev v državni zbor.

„Novice“ so že v svojem 16. in 17. listu (meseca aprila) svojim bralcem naznanile poglavitne odločbe nove postave od 2. aprila t. l., po kateri se imajo voliti poslanci v državni zbor.

Ker se volitve že bližajo, opomnimo naše prijatelje, ki bodo delali pri volitvah, naj beró gori omenjena dva lista „Novic“, in če jim je še treba druzih rečí vedeti, naj vprašajo, radi bomo odgovorili na vsako vprašanje.

Danes začnemo s tem:

Iz T. nam je došlo vprašanje: ali samice posestnice (vdove) ne bodo imele pravice voliti v državni zbor?

Že v 17. listu „Novic“ smo povedali, da nova postava daje pravico voliti le moškim in da le v vrsti vélikih posestnikov (grajščakov) smejo tudi ženske voliti. — Že takrat smo rekli, da ne razumemo, po kateri pravici so od volitve izključene druge vdove posestnice; al taka je.

Na drugo vprašanje: ali se na kmetih volilni možje smejo voliti iz vseh 3 volilnih razredov? odgovarjamo, da po novi postavi §. 10. volilci v kmečkih občinah smejo volilne može voliti le izmed sebe, tedaj le take, ki so iz 1. ali 2. volilnega reda, ne pa iz 3. razreda. Kdor se tedaj za volilnega moža voli, mora volilno pravico imeti v 1. ali 2. razredu, pa ni treba, da bi bil 30 let star; po §. 9. nove postave ima volilno pravico že s 24 leti. Da se po takem ne zavržejo glasovi, treba izbirati le take volilne možé, ki imajo v 1. ali 2. razredu volilno pravico. — Volitev volilnih mož se ima goditi v vsaki občini (županiji) posebej, in ne, kakor pri volitvah za deželni zbor, da bi volilci volilnih mož hodili v pisarnico c. k. okrajne gosposke.

Na še drugo vprašanje:

Župan v kmečkih občinah po §. 25. nove postave naredí volilni imenik za volitev volilnih mož, in ga mora skozi 8 dni na ogled za pritožbe (reklamacije) razpoložiti. Podlaga za upravičene pritožbe je pa predpis direktnega davka, ki ga kdo v občini plačuje. — Naj tedaj vsak v davkarski predpis pogleda, ali je ondi prav zapisan ali ne.

Kedar davek plačuješ, glej, komu ga plačaš.

Plačevalcem davka in drugim, ki kaka plačila pri c. kr. davkarijah oddajajo, zdi se nam potrebno povedati to-le:

Po postavi se mora vsak vložek denarja za davek, procente ali druge pristojbine le v uradu (kanceliji) plačati, in odrajtilo se mora pritrditi po dveh uradnikih, katerih eden mora viši uradnik biti: davkar ali kontrolor.

Plačila, katera en sam uradnik potrdi, ne veljajo, in vsak si ima sam sebi pripisati, če bi morebiti to, kar je plačal, še enkrat plačati moral.

Tudi na komisijonih se sme denar odrajtati, pa le za to pooblaščenemu uradniku, nikdar pa ne beriču ali uradnemu slugi, kajti ta nima pravice, komisijona voditi. In če se denar na ta način oddá, naj se hitro tirja pobotnica.

Tudi je treba zmiraj pogledati, ali je v bukvicah ali v druzih izkazih to potrjeno, kar se je plačalo.

Slovensko slovstvo.

* *Politični katekizem za Slovence.* Izdal in založil odbor katoliško-konstitucijonalnega društva v Celovcu. **Drugi natis.** 1873.

Nedavno je prišla na svetlo ta knjižica, ki so jo tudi „Novice“ naznanile in priporočile, in že je treba bilo, napraviti drugi natis, ki smo ga ravnokar v roke dobili. To je veselo znamenje, da je jako podučni „politični katekizem“ v mnozih rokah našega naroda, in to je prav. Naj pri tej priliki našim bralcem, ki koristne brošurice še nimajo, podamo košček v berílo:

Kaj je politična stranka?

Pred letom 1848. so vso oblast samo gospóske imele v rokah. Ljudje so davke plačevali, svoje sinove v vojsko dajali in se obnašali, kakor so jim gosposke zaukazovale. Po kancelijah so gospodje tudi na Slovenskem vse po nemško delali, mislé, da ljudstvo je zavoljo gospóske na svetu, ne pa gosposka zavoljo ljudstva. V šolah je gospóska tudi vse le po svoji volji zaukazovala.

Pa zdaj je vsa druga: Avstrija je postala ustavna država. Zdaj ima tudi ljudstvo kaj govoriti: priča nam je to, da imamo srenjske ali občinske odbore, deželne zbore, državni zbor in delegacije.

Od ljudstva izvoljeni poslanci toraj s cesarjem narejajo postave za občino, za deželo in državo.

Mi pa pravimo: „kolikor glav — toliko misli"; po tem takem nekteri trdijo to, drugi spet drugo, in tako se ločijo ljudje v stranke, od katerih je vsaka drugih misli zastran tega, kako naj bi se Avstrija vladala in katere postave naj bi se narejale.

Vsi ljudje, ki so zastran tega ene in iste misli, vsi ti ljudje vkup delajo svojo politično stranko.

Koliko pa je političnih strank v Avstriji?

Najimenitnejše so te-le tri: Nemško-liberalna, Magjarska in Avstrijska pravna stranka.

Prva hoče vse ponemčiti, druga vse pomadjariti, tretja hoče pa pustiti in dati vsakemu svoje, naj ima svoje pravice katoliška cerkev, Avstrijska država, vsaka dežela in vsak narod, kakor je to vse oznanila v svojem programu 8. in 9. oktobra 1872.

Kaj pa Avstrijska pravna stranka misli o katoliški cerkvi?

Ona pravi, naj ima katoliška cerkev svoje starodavne pravice in svobode v cerkvenih zadevah in rečeh, naj jej ostane cerkveno premoženje in vsa njena naprava.

Alite, Slovenci mili! da tako tudi vi mislite? Mi Slovenci slovimo — in to je naša največa čast in sreča — že od nekedaj za dobre, zveste katoličane. Ko katoličani smo rojeni in krščeni, ko katoličani smo izrejeni in živimo, ko katoličani bomo — ako nam Bog to srečo dá! — mirno umrli in zaspali. Zatoraj nas v srce peče in bolí, da se naša sveta vera in cerkev po svetu dandanes sramoti in podira. Sv. oče v Rimu, naši škofi, naši duhovniki, naša sv. maša, naši sv. zakramenti in nauki, vse naše svetinje se grdo zmirjajo, v blato mečejo in spodkopavajo. In vendar je le sv. vera tisti steber, ki vse nosi in drží, na veri počiva ves mir in pokoj, vse upanje in ljubezen, naše premoženje in življenje. Gorjé vesoljnemu svetu, ako se spolnijo želje tistih ljudí, ki hočejo zatreti in pokončati našo sv. vero in cerkev: vse pojde po koncu in vse pojde v konec in v nič. Kaj sta hlapec in dekla, kaj sta sin in hči, kaj sta delavec in kupčevalec, kaj sta sodnik in notar, kaj sta general in cesar brez vere in Boga?! Vladarji in ministri, generali in poslanci, bogatini in modrijani, stariši in predpostavljeni se puntajo zoper Boga, — pa kaj se godí po svetu, kako se vrača? Ljudstva se puntajo zoper vladarje in ministre, vojšaki zoper generale, šolarji zoper učenike, delalci zoper bogatine, otroci zoper stariše, posli zoper gospodarje. In sam večni Bog vé, kaj še doživimo! Vse to od tod, ker vera umira in se zatira! Le vera, in najpred katoliška vera nareja srečne države in dežele, ljudstva in posamesne stanove. Mi Slovenci ne zasmehujemo, ne sovražimo in ne preganjamo nobenega človeka, bodi si vere ktere koli, pa spoštujemo, ljubimo in branimo našo sv. katoliško vero in cerkev, in nikoli ne trpimo, da se ona sramoti in spodkopuje. To mora tudi biti drugače; in zatoraj se nam srčno dopada, da se Avstrijska pravna stranka resno in krepko poteguje za sv. katoliško cerkev.

Národno blago.

Prislovice, reki in običaji iz Istre.

Zapisal J. V.

Ki beži od koristi, beži korist od njega.

Priti će vuzal na česal (zlo na dan in kazen).

Ne muti vode, ku moraš piti (ne vznemiruj hiše, kjer moraš živeti).

Ne pluči na vetar, aš će ti na obraz nositi (sramota je tudi tebi, od svojih zlo govoriti).

Ki ni dobar, ni ni zal = hud (češki: nahlost dobrych lidí příznak).

Ako se kmet z gospodo brati, neće imeti s čim orati.

Dojti će vrěme, da koliko ti je već svoj, već se ga boj; su rekli stari ljudi.

Ki govori, ča se nepristoji, će morati čuti, ča ne bi rad.

Ki je za reći, treba, da je i za čuti.

Ti biš s tujim trbuhom šparal (se reče, kedar gospodar svojim delavcem ne dá dosta jesti).

Žena prosi, muž nosi (oba prosita).

Ki se tuži, ta prosi; a ki prosi, ta pogiba.

Ni već, Bog daj — još! (rečejo dobri otroci, kedar kaj pojido).

Božja duša, vraži meh (svetohlincem pravijo).

Na lažeć pridu četiri stvari: smrad, glad, buha i šenac (uš).

Mrtve Bog pomiluj, a nas nezabi (se reče, kadar se od mrtvih govori).

K prišparanomu se pride, k pojedenomu ne.

Zdrava kočka, ka to dočka ((to bo kasno).

Da si tu i tamo (brzo pridi).

Čas gre, kao z mignenim okom.

Prepelica poje: pojd' pomoć, pojd' pomoć (delat na polji).

Prténa gospoda — gospoda po večeri lačna (vbogo — gospodsko).

Svi smo od kusa (kusati = jisti = kosilo radi jimo).

Ki se hvali, se zavali (sebe ponižuje).

Punke (Maschen) prodivati = po malo plesti.

Vsaki bogoviti dan = vsaki dan.

Ki ritensko gré, pelje mater u pakal (se reče otrokom, da ne bi tako hodili).

Šipak se je lěpo razpuhnul — ili drugi cveti (vrtnica se je odprla).

Slota (sò-liti, kjer se dežnica z dveh streh steka — compluvium.)

Cap, kozji samec (tudi češki in poljski).

Lačiti, zeló želeti.

Osež = obseg.

Taščobočina, lakotnica pri živini.

Nadulci, češpljini rožići.

Pužalo, bakla.

Samoletno, jednoletno.

Suš, ako se otrok rodi, kakor z rumenimi ikrami po kozici, ki se osušijo in odpadejo.

Gladomornik, ki lakoto trpí.

Ponapredšćina, Vorausgabe.

Išelica, ki zmiraj hodi, ki na pust ne vidi ni vretena, neće viditi celo lěto gujine (kače), ženska izmišlotina, da na pust ne predejo.

Devicu treba zakopati razrukavnu i gologlavu, a ženu u kamižoli i fačal na glavi.

*

Otročja.

Jesen je Boga vesel,
Klen je Boga klel,
Leska je Boga pleskala.

Kako nekteri Istrani govedo z govedom privajajo:

Ako se k volu kupi tuji vol, se obema, a vsakemu posebej, dá najboljše krme. Ko krmo vže dobro uslineta, se ona promeni; drugemu vzame, drugemu dá, da pojista; potle se stori sè soljo vlih tako; in tako ne smrdi drug druzemu več.

Mnogovrstne novice.

* *Pobratimstvo „Narodovcev“ in centralističnih nemčurjev* je vsaki dan bolj očitno. Na čast zagrizenemu sovražniku Slovanov Hansu Kudlichu, katerega centralisti po krivici slavijo, da je leta 1848. odpravil desetino in tlako, so hujskali kmete, naj prižigajo grmade po gorah in druge brklarije počnó. Češki časnik „Posel z Prahy“ pa piše, da slovanski narod na Češkem se ne bode udeležil te svečanosti, ki ni druga, kakor centralistična demonstracija in nezaslužena slavitev Hans Kudlicha. Kakor „Narod“ piše (se ve da, če je res), so se dr. Vošnjaku vendar vsedli nekteri dobrovoljni Štajarski kmetje na limanice, da z nemčurji vred desetini in tlaki bodo kres prižgali!

* *Tržaški okoličani* so imeli 31. avgusta volilni shod v Rojanu. Gosp. Nabergoj je za kandidata (za drž. zbor) postavljen. Stari domoljub Nabergoj je postal, odkar gosposko suknjo nosi, nekakošen poluliberalec. Dokaz temu njegov od druzih mu vdihnjeni govor in pa — nazočnost (v vol. zboru) štajarsko-ljubljanskega dohtarja Nebodigatreba (vulgo Vošnjaka).

„Glas“.

* *Francozi* so že 5. dne t. m. Prusom poplačali ves veliki vojskini dolg 5000 milijonov frankov.

* *Kralj Laški* jo bode vendar pritresel k razstavi na Dunaj, al po ovinkih, kakor zdaj časniki pišejo; on gre namreč popred v Berolin, in potem še le na Dunaj. Italija in Nemčija — vsred pa Avstrija z Jadranskim morjem; ali bo pač zmirom tako ostalo?

* Mnogo znamenj kaže na to, da se bode razstava kmalu zaprla.

Naši dopisi.

Iz Rusije 14. (26.) julija. —η— (Konec.) — Šurahance so Jomuti v svojih bojih s Hivinci nekolikokrat oropali. Kaufman je poslal k njim na posadko 300 mož, kateri so našli hanski magazin poln žita. 7. junija je prišel hanov poslanec k Kaufmanu v stan pod Hazar-Aspom s pismom, v katerem se han čudi, da ne doumeva, zakaj so Ruska krdela s vseh strani vdrla v njegovo deželo, ker Ruske sužnje je vse vrnil (15 jih je bil poslal uže lani s poslanstvom v Orenburg, ostale pa letošnjo spomlad v Mengišljak, ko je slišal, da se Rusi bližajo njegovim mejam) in druzega vzroka vojske tudi ne ve, on da je pripravljen z Rusi se pogoditi in pomiriti pod pogojem, da se Ruska krdela ustavijo. — Kaufman je na to prec poslal Verevkinu povelje, naj Hive ne bombarduje, kakor sem uže omenil; poslancu hana pa je odgovoril, da svoje armade ne bo ustavljal, o miru da se bo s hanom pogovoril v Hivi, han da naj mu pride s sto mož svite 9. junija naproti po Hazar-Aspiški cesti.

To poslanstvo bilo je spet le gola zvijača, zakaj med tem, ko je šel poslanec k Kaufmanu, napadal je han na Verevkina iz vsakoršnih zasad ter ga s premirjem za nos vodil, in ko ga je Verevkin 8. junija od mesta odtisnil, bežal je han v Kazabat, drugo središče Jomutov. 9. junija v mesto hana prišel je Kaufmanu naproti hanov stric, veliki duhoven, in pa hanov mlajši brat z mnogobrojno svito ter mu je objavil „pokornost Hive Belemu Caru“.

Ker je bil od Hive slišati grom topov, vpraša jih Kaufman: kaj to pomeni, tukaj objavljajo pokornost, tam se pa streljajo! Na to so mu objasnili, da v Hivi ste od nekdaj dve stranki, mirna Hivinsko-kirgiška, in pa boježeljna Jomuto-turkmenska; prva da je hanu vedno svetovala mir in družbo z „Belim Carom“, al Jomudi da so ga hujskali na Ruse.

Ko je han 8. junija bežal z Jomuti, so Hivinci, po besedah poslancev, njegovega brata posadili na hanski prestol. V mestu da je pa ostalo še mnogo Jomutov in Turkmenov, ki so, kakor je podobno, spet napadli Verevkina. Ko se je Kaufman mestu približal, je bilo uže spet vse tiho. Severni del trdnjave je zajela s topi Verevkinova armada. Hivinci so dobrovoljno odprli vse vrata, ob dveh popoldne je Kaufman sè svito, z oddelki vseh polkov in z godbo slovesno stopil v mesto skozi vshodna vrata ter se vselil v hanskem dvoru, pred kterim so odpeli zahvalno pesem in iz hivinskih topov s hivinskim prahom 101krat vstrelili.

Iz hanovega dvora je odpravil Kaufman najpred pismo k hanu v Kazabat, naj se brez strahú vrne v Hivo; potem pa proklamacijo k vsem narodom hanstva, naj se mirno poprimejo vsak svojega dela, ker pod varstvom Ruske armade se nikdo ne bo dotaknil njihovega življenja in premoženja. Hivinci so večidel še tisti dan odprli svoje štacune. V trdnjavo so posadili Rusko posadko, armada pa je legla v stan zunaj mesta. 12. junija se je han vrnil ter predstavil Kaufmanu v stanu, kateri ga je vpeljal v mesto in spet posadil na hanski prestol ter pridal mu svet, sostavljeni iz 4 ruskih oficirjev in 3 Hivincev mirne stranke. Svojega prejšnjega prvega ministra Murata, ki je bil glavni šuntavec proti Rusiji, je han velel vstreliti.

S pomočjo novega sveta je han ustanovil nov red v svoji državi: izdal je postavo, po kateri je „v imenu in po milosti Belega Cara odpravljeno robstvo na večne čase, in vsi sužnji so od tega dne svobodni, podvrženi enakim postavam in vživajo enako pravico z državljani; — najsurovejši načini smrtne kazni, kakor nabadati na kol, rezati vrat, žive pokopavati nezveste žene, so odpravljeni“.

Pogoji miru oficijalno še niso znani. „Golos“ naznanja, kakor piše, iz zanesljivega vira, sledeče, kot najbolj verjetne pogoje: „Hiva plača 2 milijona rubljev vojnih stroškov v 7 letih. Ruska armada stopi iz Hive 15. avgusta. V Šurahanu in Kunjigradu ostane omenjenih 7 let Ruska posadka na Hivinske stroške. Reka Amu z vodotoči bo odprta Ruskim trgovskim in vojnim ladijam. Po drugem sporočilu Hiva popolnoma odstopi Rusiji Šurahan in Kunjigrad z okolicami.

Šurahan je menda najnovejše Hivinsko mesto, kakor pravijo, osnovano v začetku tega stoletja; ono leží $1^1/_2$ milje od struge na desnem bregu Amu, in je na tem bregu najjužniše Hivinsko mesto. Okoli mesta je napeljan iz reke široki in srednjim ladijam dovoljno globoki vodotoč, iz katerega se razliva voda po malim vodoprovodom.

Kunjigrad so pa osnovali Jajički kozaki pod Petrom Vélikim, pozneje so jih Kirgizi izgnali iz Amu-Dariske doline in mesto zdaj Rusi po kirgiskemu izgovarjanji imenujejo Kungrad.

Pri Ruski vojni ekspediciji je tudi nekaj učenjakov naravoznancev, kakor Bogdanov, Borščev, Fedčenko in Kravze, razen imenovanih specialistov armado sprem-

ljejo še astronomi, arheologi, topografi. Maja meseca je odpravila vlada posebno komisijo izsledit mestnost od Uraljska in Orenburga do Araljskega morja kakor tudi od Kaspiškega do Araljskega morja, ker poslednje to morje hoté v kratkem sè železnico zvezati z Rusijo. Ravno tej komisiji je naročeno na tanko izslediti ves vshodni breg Kaspiškega morja in ustje Atreka.

Na Reški cesti 5. sept. —m—. Po dolgi suši je nam vendar Bog razpokano zemljo z dobrodejnim dežjem napojil. Al vendar nam je letino suša že vničila, da nimamo kaj dobrega pričakovati, in to tem manj, ker je tudi v najplodnejih krajih taka. — Kakor pretekla leta so zelja na stotine voz Posavci in tudi drugi Kranjci v Reko zvozili, in prvi še pred vélikim Šmarnom; letos pa je neki prvi voz še le včeraj iz Loke pri Ljubljani ponosno v Reko došel. Znabiti ga gré kaj malega po železnici. Al vendar bo letos za vse pičla. I no, kaj hočemo? to ti je odlomek Angleškega prerokovanja. Ne morem si kaj, da ne bi Bistriškega župana gosp. A. Jelovšeka pohvalil. Prav je storil, da je pasji davek vpeljal; kajti res je toliko brez potrebe psov, da jih večkrat po deset skup sèm ter tjè pred sodnijo rohní, da človek ne more varno po cesti iti. Čul sem tudi, da je mostove in pota po Bistrici zeló zboljšal. Tedaj hvala, za kar hvala gré. Nadjamo se pa tudi, da čedalje bolj bode tudi v druzih zadevah pokazal, da je župan na zemlji slovenski in da mu je ponos biti slovenske krví. Iz Postojne radostni čujemo, da naše fante domačega polka blagi nadvojvoda Albrecht posebno visoko ceni; kdo tedaj, ki pozná vsestransko zmožnost naroda, se more cepiti od njega, kako se sin more sramovati svojega očeta, svoje matere? In kakor se vojak hrabro vojskuje za svoj dom, tako se tudi vsak domoljub mora potezati za pravice svojega naroda, da ga ne tlači tujčeva pêta.

Košana 5. sept. (*Še enkrat slovenski „Janičari.“*) Moj dopis v „Novicah“ 20. dne u. m. je spravil po koncu v „Narodu“ (št. 195) tri uradnike južne železnice v Št. Petru, namreč: A. Z., A. Ž. in F. S. Razžalila so jih „epiteta ornantia“, kakor: „oslovski jargon, plašarski dopisun, ubogi pritlikovci“, kterih niso vajeni slišati iz ust izobraženega in omikanega človeka in zato opominjajo me, v prihodnje pristojneje pisati, sicer „pripetilo bi se Vam lahko to, kar se je enemu Vaših pajdašev 20. avgusta v Ljubljani“. Tako mi žugajo. Lepa doslednost to! Ravno me učijo olike zarad „epiteta ornantia“, a par vrstic niže sami v isti kamen zadenejo, imenovaje mojega součenca in duhovnega tovarša g. Kluna pajdaša, zakaj ne cigana? — Naj svet čuje na dalje modrost Janičarsko! Berejo mi „levite“, da politika ni polje za-me, in mi svetujejo, naj raje poslušam „žalostni glas zadnjega soda od 50 čebrov predvlanskega vina“ in da naj raji „brevir v roko“ vzamem. — Da nobeno leto niti nisem pridelal niti nakupil 50 čebrov vina, vé vsa Košanska fara; pa vsaj poznamo Janičarske „multiplikatorje“; pustimo tedaj to reč na strani in oglejmo si raje v duhu Janičarsko armado, kako na dan volitve za poslanca v državni zbor zoper grofa Hohenwarta, „in gremio ausruka“. Kaj jim manjka, Jaka?! — „Če bo taka, ne boš Jaka, turških bobnov nimajo!“ pravi Jaka. Zatoraj so dregnuli s svojimi dolgimi nosovi v prazne moje sode, naj bi jim jih prepustil za dan volitve. Z veseljem jih posodim, zraven pa tudi povabim vse duhovne „pajdaše“ (po Janičarski besedi), da blagovolijo isto storiti s svojimi praznimi sodi, da bode slehern Janičar vsaj po dva soda imel istega dne nabijati. To bo ropota, to; pa strahu, strahú!! Janičarska zmaga gotova, sijajna, adijo Hohenwart!!! — Konečno prosijo v svojem „poslano“ vsi trije želez. uradniki iz Št. Petra, kar jim vredništvo tudi potrjuje, pristavljaje, da je to večno klerikalno iskanje dopisnikov že impertinentno. Dobro vem in vsak drug vé z menoj, da je „Narodu“ jako neljubo, ako se popraša po njegovih dopisnikih ali če se očitno imenujejo njegovi dopisniki, kajti imena večkrat pokazijo vse, kar je nad njimi pisanega. Sicer pa vprašam le, kaj je bolj impertinentno: ali to, da dopisnik od vredništva tirja poterjenja, da ni on pisal članka v 177. listu „Naroda“, ali to, da mu vredništvo potrdi, da v resnici nobeden zaznamovanih ni pisatelj dotičnega članka?? To utegne prav resnično biti, da nobeden one trójice ni pisal; — al s tem še dolgo ni izrečeno, da ni po njej spis narejen bil; vsaj po vsi gornji in doljni Pivki je to „öffentliches Geheimniß“, da eden izmed trójice je roditelj dopisa. Lep svèt dajejo ti trije železniški uradniki meni in po meni sploh vsem duhovnikom, naj pustimo politiko pri miru in naj brevir v roke vzamemo, kakor da bi ga ne opravljali! Izvrstno!! Čujte, čujte!! Mi duhovniki tedaj, ki pravico imamo voliti in voljeni biti, naj bi djali politiko na stran in jo prepustili takim možiceljnom, ki nimajo niti pravice voliti niti voljenim biti, toraj v pravem pomenu političnim ničlam! Še moj stari „Pegaz“ se je zarad tega tako zakrohotal, da me je iz mojega mrtvila izbudil in mi navdihnil sledečo pesmico, kateri naj bo imé:

Janičarska.

Mi smo slovenski Janičari,
Občudovani zdaj povsod,
Kopita zdaj poberite „stari“
In farji, pa — tecite v — kot!

Zakaj le — mi slovenski narod
Smo, — drugi vsi proletarjat;
Besedo prvo mladi zarod
'Ma, farji, „stari“ pojte spat!

Svobóda in olika naša
Na svetu para ne dobí!
Za vas, mračnjaki, kdo še vpraša?
Držite jezik za zobmí!

Napočila je zlata zarja
Slovenskemu narodu zdaj,
Le udri „starega“ in farja!
Ker to pelja v „Narodski“ raj!

Tako pojó Mladoslovenci, pa ne čujejo britkega očitanja:

Nespametni mladiči,
Poslušajte moj glas:
Pogubni vi ste tiči,
Prokletstvo čaka vas!

Žalostna slov. Vila.

Naj „Narod“ vprihodnje me napada, kakor mu je drago, naj me pita z vsemi psovkami „tagblattarskimi“ in me naredí še bolj črnega od h...a; jaz mu, kar se te „affaire“ tiče, ne odgovorim nobene besede več, ker mi čast ne dopušča ravsati se z lažnjivim „Narodom“.

Šimen Jalen.

Iz Postojne 6. sept. (*Velike vojaške vaje.*) Že drugo jesen imamo tukaj vojaške vaje; to kaže, da Postojna in okolica njena je v vojaškem oziru dobila nekako pomenljivost. Štirje polki so se že združili tù; polovica njih taboruje pod šotori, druga polovica pa je razpoložena po hišah. Ker imamo tedaj 4 vojaške bande, zato nas razveseljuje vsaki večer izvrstna vojaška godba. — Imenitnost Postojnskega vojaškega tabora se pa razvidi že tudi iz tega, da je sam viši poveljnik, svitli nadvojvoda Albrecht s svojim spremstvom 1. dne t. m. k Postojnskim vajam prišel in 3 dni tukaj ostal na veliko radost občinstvu in vojaštvu. Ljudomilemu nadvojvodi, ki je z druzimi častniki tudi našo jamo ogledal, predstavilo se je 3. dne t. m. uradništvo, duhovščina in občinski zastop; hrabri poveljnik je v prirojeni prijaznosti Habsburške dinastije z vsacim jako priljudno govoril, o poldne pa je v družbi s častnimi redi okinčanih vojaških veljakov pogostil načelnike c. k. uradnij, duhovstva in županstva, kjer je zopet po obedu se s sleher-

nimi svojih gostov ljubeznjivo pogovarjal. Slovencem sploh prijazno udani princ pridobil si je tudi pri tej priliki srca vseh pričujočih. — Kakor se čuje, bil je maršal, dasiravno ostro sodi, z vsemi vojaškimi produkcijami popolnoma zadovoljen; to pa ni oveselilo samo vojake, temoč tudi nas in vzlasti zato, ker imamo tukaj domači naš polk, fante svoje krví; zato je njihova čast tudi nam na čast. Na stroške svitlega nadvojvode se bode vojakom vseh štirih polkov na mali Šmaren odprla naša slavnoznana Postojnska jama, da jo ogledajo od konca do kraja. Slava gospodu nadvojvodi Albrechtu, z očetovskim srcem udanemu svojim vojakom!

Iz Topliške okolice 1. sept. — Naj izvé celi svet, kako si „liberalci" na Dolenskem na vse kriplje prizadevajo, da bi njihova brezverska zastava tudi po Dolenjskih goricah vihrala, — al naši vrli Dolenci se ne dajo lažnjivim prerokom zapeljati, marveč ostali bodo pri svojem geslu, pri svoji stari veri, svojem starem vinu in stari petici, naj bi jih le še kaj bilo! Kakor je bralcem „Novic" znano, hočejo „Narodovci" za Novomeško kmečko skupščino nekega g. Pfeiferja vsiliti za poslanca, zato so ga naštimali, da od vasí do vasí roma in za se glasov berači, se ljudém prilizuje, ljudém hribe in doline obeta in sam sebe hvali ne vedoč, da samolastna hvala smrdí. Celó smešno pa je to, da si je za mešetarja najel nekega malo šepastega gospoda „von Pilpah" mu pravijo, iz Kanderš je domá, c. kr. stotnik je v pokoji, zdaj pa kot nepokojni adjutant g. Pfeiferja spremlja. Iz govorov svojih brž kaže, kdo da je. Ta dva možiceljna prišla sta tudi 28. avgusta v Toplice glasov beračit. Dva dni sta se trudila v Toplicah in okolici. Razdajala sta med mlade dekliče molitvene bukvice, da bi ljudstvo mislilo, Bog vé, kako sta pobožna. Al bistroumni naši ljudjé so bili brž na čistem, kam pes taco molí! Gosp. Pilpah — pa molitvene bukve!! Al vendar se jima je posrečilo si podmešetarja pridobiti — nekega Topliškega „Narodovca" F. F. s tem, da sta mu službo kočijaža obetala. Pijan prihodnje velikanske sreče — kajti videl je že pred očmi, kako bo čez malo časa svojega gospoda v Beču pred lesenjačo vozil — prevzel je jako vesel ta nalog, da hoče na večer 30. avgusta v gostilnico Šušteršičevo vse veljavne može sklicati, da ondi pri bokalu dobrega semčana debatirajo o volitvi in politiki. In res tako željno pričakovana oznanovalca „ljubezni" in „svobode" že ob 10. uri zvečer v gostilnico prikoračita, — al o groza! — krog snažno pogrnjene mize stojé prazni stoli, kajti ljudjé so že prejšnji dan po razviti „Narodovi" zastavi, pod katero je adjutant Pilpah bobnati in na boj zoper klerikalce vabiti začel, oplašeni zbežali in se še celó poskrili. Kaj tedaj početi? Komu bo g. Pfeifer zdaj pridigoval? Tudi podmešetar je že obupal, al spomin na prihodnjo srečo ga zopet osrči; jel je po hišah letati; vlekel je že spijoče iz postelje, — a vse brez vspeha. Zdajci se je spomnil na evangeljsko ženitovanje. Šel je na ulico ter iskal, kje bi kaj hromih ali kruljevih dobil in jih peljal v gostilnico. Gosp. Pfeifer potem vstane in prične govoriti zbrani množici; zbralo se pa je celih 6 mož, in med njimi tudi take ničle, ki pri volitvah nimajo glasú, piti pa znajo. Kaj da je govoril, ne vé nihče povedati, ker se tudi nobeden za govor brigal ni. Vendar se sliši, da hoče skrbeti za to, — kje? ni povedal — da se razmere med duhovni vse drugače uravnajo, da se stanje revnih duhovnikov zboljša. Tako, na priliko, pravi, da stanujeta v Toplicah dva duhovnika, eden zdrav in bogat, drugi bolehen in revež; velik je tedaj razloček med njima, dasiravno sta oba duhovnika. Moralo bi se toraj preobilnosti bogatina odvzeti in revnemu dodati. In govor bil je končan. Škoda, da gosp. Pfeifer ni povedal, da tudi bo on vse tiste tavžente, katere je po bogatem fajmoštru podedoval, zdaj blagovoljno med revne duhovnike ali vsaj revnim kmetom razdelil. — 31. avgusta sta se podala v Metliko, pred pa sta obljubila, da se z bolj ropočim bobnom in z večo zastavo kmalu nazaj vrneta. Največ dobička od volitev za državni zbor ima pri gosp. Pfeiferju Kanderški gosp. Pilpah; on več tednov zastonj jé in pije; mi mu privoščimo te emolumente, ker vemo, da gosp. „hauptman" veliko več besedí ima kakor gotovega denarja. Če pa žl. gosp. Pilpah gospoda Pfeiferja instalira za državnega poslanca, no!..... M. U—ski.

Iz Ribnice 8. sept. (*Lésarjeva oporoka.*) „Slov. (?) Narod" je po svoji surovi in hudobni navadi napadal tudi že mrtvega prof. Lésarja, češ, da „ljubimec Coste in Bleiweisa, ki si je nabral premoženja od 20.000 do 30.000 gold., ni v svojem lastnoročno pisanem testamentu niti enega krajcarja „Slovenski Matici" niti kateremu drugemu narodnemu zavodu zapustil". — Mi sicer ne vemo, koliko premoženja je gosp. Lésar zapustil, in gotovo tudi „Slov. Narod" tega ne vé, pa če se je zlagal s 30.000 gold., se le še čudimo, da ni rekel kar brž 100.000 gld., — al to vemo, da je gosp. Lésar starišem, katere je za svoje dediče imenoval, v lastnoročnem pismu želje razodel, kako naj obrnejo zapuščino, in da v teh željah je tudi blagodušno se spominjal raznih potreb svoje rojstne fare, ubozih rojstnega kraja, dijakov (za katere se bo ustanovila posebna dijaška ustanova), učencev ljubljanske realke, kranjskih misijonarjev v Afriki in Ameriki, pa tudi Matice slovenske, ki po njem prejme 400 gold., ne v delnicah, ampak v gotovini. Vse te želje so se vže popolnoma izvršile. Naj nasproti hudobni „Narodovi" pisariji to izvé svet, kateremu mírno prepuščamo sodbo o tacem časniku, komur ga v hudobiji ni para. Še hijena — pravijo — pustí mrtvo žival pri miru, — Zarnik-Vošnjak-Jurčičev „Narod" grize pa še mrtve ljudí!

Iz Dolenskega 7. sep. (*Naše nadloge.*) Vsake sorte nesreče gredó na nas Dolence, posebno pa še, kar zadene okolico Kostanjeviškega okraja. Bila je letos grozovita suša, da se niso mogli poljski pridelki množiti; posebno vinogradi so letos ubožni. Prikazala se je tudi tù grozdna bolezen. S čem neki bo kmet davke plačeval, če mu zemlja nič ne rodí? Grozd na trti izprva dobí neko pepelnato barvo, predno začenja grozdje mecati; od začetka se le malo pozná; al dan na dan se bolj širi ta pepél, da ves grozd postane pepelnat; takošno grozdje ostane vedno trdo. Potem grozd očrní, jagode popokajo in poslednjič se vse posuší in odpade. 17. dne u. m. zvečer je bil pa v Kostanjeviški okolici strašansk naliv z nekoliko toče; poškodoval je po mnozih krajih zemljišča in poljske pridelke; pota so nam vsa odprta. — Take nadloge nas zadevajo pogostoma, zato prosimo c. k. cenilne komisije, naj pri cenitvi zemljišč gledajo na naše nerodovitne zemlje in slabe pridelke na polji in v vinogradih, in naj si gledé na naše uboštvo dobro v spomin vtisnejo starodavni pregovor, ki pravi: „kjer nič ni, je tudi cesar pravico zgubil". In da s tem ni ne deželi ne državi nič pomagano, če grunt za gruntom na kant pride, to pač vsak previden človek pripoznava; zato, gospodje cenilci, s pravično mero merite nam davek, če ne, pridemo mi ob vse, pa tudi cesarski kasi ni z beraštvom nič pomagano.

J. J—č, v imenu več posestnikov.

Iz Ljubljane. — Cesarski patent od 7. dne t. m. ukazuje, da se razpusti dosedanji državni zbor in volitve za novi zbor razpišejo, ki se ima 4. dan no-

vembra začeti. Volitve bodo tedaj prihodnji mesec. Zato, prijatelji naši, zdaj na delo! Mnogo je bilo že obravnav zarad kandidatov v vseh časnikih naših, in — tužnega srca rečemo — mnogo zmešnjav, ki jih vsaj na Kranjskem nismo bili vajeni, in poslednji čas zato zmirom srečni bili, dokler je „Slov. Narod“ še v Mariboru na svitlo hodil. Kar pa se je ta list v Ljubljano preselil in so v njem dr. Vošnjak, dr. Zarnik in Jurčič razpor do vrhunca napeli, kateremu ni nikjer para, je razdraženost taka, da je izid volitev, vsaj v 2 ali 3 volilnih krajih negotov. Če izpade volitev nesrečno, bode vsak lahko sodil, kdo je kriv neugodne volitvami, ako se primeri volitve zadnjih let z volitve, ki pridejo zdaj. Prejšnja leta bila je volilna borba le med narodno in nemškutarsko stranko, zdaj bode trojna; veséli te borbe so le nemškutarji, katerim so „mladi“ zavezniki, da podirajo, kar so „stari“ zidali pod narodovim geslom, katerega nočejo in ne smejo zavreči, da bi se vstopili pod zastavo laži-liberalizma, ki pelje vsako državo v pogubo. —

— Volilni odbor, kakor slišimo, ni še stavil kandidatov, menda zato ne, ker pričakuje od nekterih straní iz dežele še nasvetov.

— Na vabilo c. k. ministerstva kmetijstva, naj tudi naša družba kmetijska nasvetuje nekoliko udov družbe svoje, ki naj bi šli v zbor kmetijski, ki se začne 17. dne t. m. na Dunaji, je nasvetovala gospode sledeče: barona K. Wurzbach-a, predsednika družbe, dr. Costo, podpredsednika, Petra Kozlerja, J. F. Seunig a in viteza Gutmansthala. Ministerstvo je sprejelo vse nasvetovane gospode.

— Za deželno gozdarsko šolo v Šneperku, katere dveletni tečaj se iznova začne 15. oktobra t. l., je razpisanih 8 deželnih štipendij do konca tega meseca. V „Oglasniku“ današnjem se več o tem bere.

— (*Deželna sadje- in vinorejska šola na Slapu*) se slovesno odpre 17. dne t. m. Povabljeni so od deželnega odbora razen blagodušnega hišnega gospodarja grofa Lanthieri-a tudi preč. gosp. dekán in deželni poslanec Grabrijan, ki je napravo Slapške šole v deželnem zboru krepko podpiral, — gosp. župnik Koder, predstojnik podružnice kmetijske v Vipavi in gospoda župana Vipavski in Slapški.

— (*Živinorejcem Kranjskim.*) Prve dni prihodnjega meseca oktobra — dan se bode pozneje naznanil, ko zvemo, kedaj pridejo goveda iz Štajarskega in Koroškega v Ljubljano — se bode kakih 80 do 90 goved (bikov, krav in telic) Miricodoljskega in Belanskega čistega plemena po očitni dražbi v Ljubljani na prodaj postavilo. Ker se za naprej tudi biki ne bodo zastonj na deželo dajali, je ministerstvo kmetijstva, ki je denar za nakup imenovanih bikov družbi kmetijski dalo, dovolilo, da se vsako govedo, ki se bode v licitaciji prodalo, okliče le za polovico cene, za katero je bilo kupljeno. — Naj to poročilo naši živinorejci za zdaj na znanje vzamejo.

— (*Goveja kuga*) je po naznanilih c. kr. generalkomande v Zagrebu 4. dne t. m. v Turškem Brodu in okolici njegovi hudo razsajati začela. Da bi kuga iz Bosne ne segla v Avstrijske dežele, je c. k. general komanda prepovedala, da niti živina niti druge reči ne smejo čez Brod v naše cesarstvo.

— (*Banka „Slovenija“ v oddelku za ogenj.*) Dnevni izkaz omenjenega oddelka od 31. dne avgusta t. l. nam dokazuje: število polic 11.046, zavarovanega kapitala 36,730.098 gld. in premije od tega 339.916 gld. 19 kr.

Gledé pa na to, da od tega odpade za pozavarovanje: kapitala 8,133.909 gold. in premije v gotovem 41.352 gold. 95 kr. in v menjicah 66.747 gold. 98 kr., ostaja tedaj premije na letni račun še vedno 231.815 gold. 26 kr.

Ravno isti izkaz od dne 31. julija t. l. je pa obsegal: število polic 8000; zavarovanega kapitala 30,941.297 gold. in na lastni račun ostale premije 200.799 gold. 2 kr.

Iz vsega tega se razvidi tedaj, da je meseca avgusta t. l. imenovani oddelek na novo dobil: 3046 polic, kapitala zavarovanega 5,788.801 gold. in premije na lastni račun 31.016 gold. 24 kr.

Te številke nam kažejo delovanje v preteklem mesecu, katerega ne bodo prezirali bankini delničarji in tudi oni ne, ki so že zavarovali svoje premoženje zoper ogenj ali ga mislijo zavarovati pri banki „Sloveniji“.

— (*Novo kupčijo*) z raznovrstnim oblačilnim blagom je pričel vrli naš domorodec Anton Jentl, na čegar „naznanilo“ v priloženem „Oglasniku“ svoje bralce pozorne storimo.

— (*Poslano.*) V „Slov. Nar.“ v štev. 203. se je v poročilu „iz katol. polit. društva“ celó nekdo našel, ki moje življenje popisuje. Človek, ki po ulicah pobira gnojnico, mi očituje, da sem do svojega premoženja prišel po erbšinah, da je žena moja bila farovška kuharica itd. Vse to je infamna laž iz pasjeverskega gnjezda, za katero pošten človek nima druzega kot zaničevanje.

Tomaž Pirnat,
trafikant in posestnik treh pošteno pridobljenih, ne podedovanih in tudi plačanih hiš, ki plačuje nad 600 gld. letnega davka.

— Vredništvo je prejelo sledeče

Očitno vprašanje.

Ko smo po duhovnih vajah zborovali zastran katoliško-političnega lista, zmenili smo se, da sl. odbor na vse gg. dekane po Slovenskem pošlje „Poziv!“ — vsled kterega bi se konservativci vsakega dekanata sešli pri g. dekanu, da bi podpisali, koliko misli kateri darovati za list, in kteri da se misli naročiti na list. Ta pot bil je spoznan za najboljši in najkrajši.

Željno pričakujemo dotičnega poziva: — ga li misli sl. odbor kmalu razposlati?

Eden v imenu mnozih.

— (*Pobirki iz časnikov.*) Zanimivo je zdaj, ko gré za volitve poslancev v državni zbor, gledati, kako se „Slov. Narod“ in „Tagblatt“ kakor dve grlici ljubita, pa včasih vendar malo podražita. Ko je „Tagblatt“ proklamiral dr. Schafferja — katerega razen konštitucijonalskega društva v Ljubljani nihče ne pozna — za „kandidata Ljubljanskega“, kar brž je „Narod“ spisal cel „leitartikel“ o tej kandidaturi, a ne toliko za to, da bi to kandidaturo podiral, ampak zato, da je le spet dr. Costo z blatom ometal in pa županovanje njegovo ter vse tadanje narodne mestne odbornike. Zarad teh psovk „Narodu“ ploska hvalo „Tagblatt“, ki tudi ž njim bridke solze pretaka o spominu na tiste žalostne čase — se vé da ker so današnji časi pod regimentom nemškutarskim tako angeljsko veseli za mesto, da ima kmalu pričakovati — priklado na davke! — Kolika brateca sta si „Tagblatt“ in „Narod“, se dalje tudi vidi o kandidaturi dr. Coste za Gorenska in Notranjska mesta; obá — „Narod“ in „Tagblatt“ kažeta, kako krasna zarija se kaže ondi od ene straní dr. Zarniku, od druge dr. Supanu, — al ta zarija je le veša, kajti velika večina glasov je dr. Costi gotova; vsaj volilci poznajo pošteno domoljubje in zmožnost njegovo vsestransko tudi iz državnega zbora Dunajskega, kjer se je že boril za narodne svetinje naše. „Narod“ in „Tagblatt“ pa sta posebno ene misli in enega srca zarad kandidature Hohenwartove; neki „Tagblattovec“ je „Tagespressi“ pisal, da „dr. Schaffer je bil dozdaj biser („Perle“) kon-

stitucijonalnega društva in resolucije tega društva — zlasti pod ministerstvom Hohenwartovim zoper to ministerstvo — bile so delo njegove politične bistroumnosti". Ministerstva Hohenwawartovega se nemčurski ustavoverci strašansko bojijo, zato se pri vsaki priliki gledé na prihodnje volitve z grozo spominjajo Hohenwarta. „Narod" pa, ki je že ves prepričan, da bode grof Hohenwart sijajno voljen na Notranjskem, mu je v 206. listu dediciral cel „leitartikel", skrpan iz mnogovrstne črvive šare, pod naslovom „grof Hohenwart in Slovenci", v katerem bi rad še kaj povedal zoper Hohenwarta, pa ne vé nič več. Iz vseh brklarij „Narodovih" vzamemo le eno, namreč to, da „Narod" vpraša: „kedaj je grof Hohenwart narodni slovenski program podpisal? Nam je Hohenwartova beseda več kakor cel koš podpisov „Mane-Thekel-Pharesov": to je Zarnika, Vošnjaka in Jurčiča. Zato vprašamo mi le na kratko dr. Zarnika: kako se **on** drží zdaj tega, **kar je v Trebnem vpričo dveh prič podpisal?!** — Očituje se dr. Costa-Bleiweisu, da sta nekdaj dr. Kluna v zbor spravila. To ni po vsem resnica, kajti volilni odbor je bil takrat tako velik in odličen, da dva glasa ne bi bila nič zdala. Res je, da nad dr. Klunom smo se zmotili, ker smo verjeli njegovim obljubam; al ko bi mi zdaj poslali dr. Zarnika, dr. Vošnjaka in enake poslance v državni zbor, pošljemo, gledé na verske, šolske in še druge zadeve, le nove dr. Klunovce na Dunaj. To pa ne sme biti, vsaj z našo pritrditvijo ne! — Zdaj, ko se kolera kaže sem ter tje, izhaja tudi na Dunaji itd. mnogo knjižic ljudém v poduk, kako naj živijo, da ne zapadejo tej hudi bolezni. Pa kaj so te poučne knjige proti temu, kar že več časa vsak teden pod rubriko „Poslano" prinaša tudi „Slov. Narod"! Pod naslovom: „Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov Revalesciere du Barry v Londonu" ponuja „Slov. Narod" vsak teden svojim bralcem zdravilo, ki vse bolezni odvrne, kar koli jih je na svetu, bolezni v želodci, v živcih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurji in na ladvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krví, šumenje v ušesih, medlico in bljevanje tudi ob času nosečnosti, scalno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. Da bi patroni ljudí „Naroda" sami ne vedeli, da se praví slepiti, ako se eno in isto zdravilo ali „Gesundheitsspeise" priporoča za vse bolezni, zdi se nam skor nemogoče, če tudi v tem časniku ni nič nemogoče; zato pa smo se tem bolj začudili, ko smo zvedeli, zakaj ta „universalartikel" vsak teden „Slov. Nar." priporoča!! — — 70 gold. dobí za taka priporočila („reklame") 52krat natisnjena. „Für die Totalsumme von 70 gld. bedingen wir 52 Tage Reclame als Eingesendet für das Hauptblatt Ihrer Zeitung und in der Sprache Ihres Journals („za 70 gold. zahtevamo 52 priporočil v glavnem razdelku Vašega časnika in v jeziku njegovem pod naslovom: „poslano") — tako se glasí ukaz iz Dunaja.*) Gledite, kako lepo uboga tudi „Slov. Narod" ukaz iz Dunaja, da vsak teden priporoča bobovo ali lečasto moko ali kar da je ta „revalenta", za vse bolezni od pete do glave! No, 70 gold. ni veliko za celo leto, pa nekaj je; če ne dežuje, pa vsaj kaplja. Po takem bi se utegnil „Narod" v „reklame" še vpreči dati — za kakega poslanca, katerega zdaj odbija. Ka-li?

— Iz Kranja nam je došlo poročilo, da v pondeljek, ko so pevci iz Ljubljane napravili „besedo" na korist Mandelčevega spominka, je prišel tudi dr. J. Vošnjak kot „Nebodigatreba" v Kranj, da bi ondi malo „pobobnal", — al Kranj ni mesto za bobnarja; odlazil je tedaj — nem.

— (*Beseda na korist za Mandelčev spominek*), katero so vkljub neugodnemu vremenu napravili pevci ljubljanske čitalnice v Kranji, se je prav lepo vršila in donesla 43 gold. a. v.

— (*Sokolov izlet*) bo v nedeljo 14. t. m. v Dob in Mengiš.

*) Tudi „Novicam" je došla taka ponudba, — al vrgle so jo pod klop. Vred.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja 8. sept. — „Laib. Zeitg." je došel telegram, ki naznanja, da presvitli cesar je 7. dne t. m. podpisal patent, ki sklicuje državni zbor 4. novembra na Dunaj.

— Volitve za državni zbor se imajo razpisati. Zdaj se bode pokazalo: ali bode vlada nad strankami stala ali se sama v volitve vtikala kot stranka. Če bode vlada z vsem birokratičnim aparatom, ki ga ima, pritiskala na volilce, no, potem niso volitve proste, ampak odvisne od pritiska, ki ne bi smel biti, ako se volilna postava ne rabi pristransko. Še niso volitve razpisane in že se sliši iz več dežel, da gospodje iz cesarskih kancelij očitno kažejo, kako bodo zapreke stavili prostosti volitev. Da sedanje ministerstvo ne more skoro rok križema držati pri volitvah, ampak da bo moralo podpirati ustavoversko stranko, to se more pač razviditi iz tega, da je preveč odvisno od te stranke. Od tega pa bode odviselo, ali bodo federalisti šli v državni zbor ali ne, kako se bode vlada postavila federalistični stranki nasproti; če bo namreč birokracija pritiskala na vso moč pri volitvah na volilce, da volijo poslance vladi všečne, in če zmaga po tacih volitvah, no, potem pač ne bo čuditi se, ako federalisti, nevoljni zarad tega, da se volitve niso prosto vršile, ne gredó v državni zbor, in potem spet imamo „državni zbor", v katerem ne bode zastopana cela država.

Iz Zagreba. — Pogodbo Hrvaške z Ogersko je deželni zbor 6. dne t. m. sprejel z veliko večino. Glasovalo je v vsem skupaj 89 poslancev (zunaj predsednika) in to na zahtevanje poslancev sredine in desnice po imenu. Za sprejem pogodbe je glasovalo 59 narodnih zastopnikov in 21 volilcev, skupaj 80, — proti pa 9 narodnih zastopnikov in 1 virilec, namreč dr. Dežman, Ferkić, dr. Makanec, Odžić, dr. Posilović, dr. Racki, dr. Rogulić, Sviličić, Tureli in pa virilista bar. Rukavina. Biskup Strosmajer ni bil nazoč. — Mi sprejem pogodbe pozdravljamo za prvi korak na bolje, ki doide trojedni kraljevini kmalu; nam se ta sprava zdi kakor „plačanje na odbitek" (abschlagzahlung) s 10 odstotki na dolg 100 odstotkov, ki so jih Ogri dolžni Hrvatom. Prevdarni možje, ki računajo s faktorji, kakor so dandanes, vzeli so od Ogrov na dolg raji 10 gold., kakor da bi jih bili odbili, držeči pa na to, da so jim Ogri še 90 gold. na dolgu ostali. Da pa čestitamo poslancem, ki so glasovali za sprejem in boljo prihodnost odprli Hrvatom, zato pa s tem nikakor ne grajamo onih, ki so glasovali proti, kajti potrebno je, da v listinah Hrvaških ostane zapisano, da pogodba taka, kakor je bila dovršena 6. dne septembra t. l., ne zadostuje pravu trojedne kraljevine in ne potrebščinam Hrvaškega naroda, kar je dr. Makanec v svoji resoluciji dobro povdaril. Da bi deželni zbor ne bil sprejel začasne te sprave, prišli bi bili še huji časi nad ubogo Hrvaško, ali pa bi morali revolucijo začeti zoper Ogersko — kakošen pa bi bil izid tacega predrznega početja, no, to pač vsak lahko si na prstih sešteje.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dedači v Ljubljani.